

Research Article

The Relationship between Gender and Attitudes toward Older Adults among Medical Science Students of Tehran City University

Ali Soleimaninejad¹ , Yadollah Abolfathi Momtaz^{2*} , Praise Taheri Tanjani³

¹ MSc Student, Department of Aging Health, School of Public Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

² Assistant Professor, Iranian Research Center on Aging, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

³ Assistant Professor, Department of Internal Medicine, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

* **Corresponding author:** Yadollah Abolfathi Momtaz, Assistant Professor, Iranian Research Center on Aging, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran. E-mail: drmomtaz@gmail.com

DOI: [10.21859/nkjmd-10034](https://doi.org/10.21859/nkjmd-10034)

How to Cite this Article:

Soleimaninejad A, Abolfathi Momtaz, Y, Taheri Tanjani P. The Relationship between Gender and Attitudes toward Elderly at Medical Science Students of Tehran City University. *J North Khorasan Univ Med Sci.* 2018;**10**(3):21-28. DOI: 10.21859/nkjms-10033

Received: 16 May 2018

Accepted: 25 Jul 2018

Keywords:

Aging
Attitudes
Gender

Abstract

Introduction: One of the most important factors affecting the quality of service to older adults is the attitude of health care providers. Given that studies show that people's attitudes may be influenced by gender, this study was conducted to determine the relationship between gender and attitudes toward the elderly of medical sciences students in Tehran City.

Methods: This cross-sectional study was performed on a sample of 304 medical sciences students in Tehran city who were selected by a multi-stage random sampling technique in 2017. The Cogan Questionnaire (KAOP) was used to measure students' attitude toward older people. The statistical software SPSS version 23 was used to analyze data. Descriptive statistics such as mean, standard deviation, and frequency; and inferential statistics such as Independent t-test and ANOVA were used.

Results: Out of 304 respondents, 36.5% were female and mean age of the respondents was 21.73 (SD = 3.37). The mean of attitude toward older people was found to be 127.47 (SD = 13.21). The results of independent t-test showed that there was a significant difference between male and female students of health ($t(71) = 3.24, P = 0.02$) and nursing ($t(98) = -2.07, P = 0.041$). Another independent T test showed a significant difference between female and male students of medicine ($t(129) = 1.39, P = 0.137$) There is no elderly

Conclusions: The findings from the current study showing different pattern of attitude toward older adults among medical sciences student, may have suggestions for educational intuitions and health providers.

ارتباط بین جنسیت و نگرش به سالمندی در دانشجویان علوم پزشکی شهر تهران

علی سلیمانی نژاد^۱، یدالله ابوالفتحی ممتاز^{۲*}، پریسا طاهری تنجانی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه سالمندی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

^۲ استادیار، گروه سالمندی، مرکز تحقیقات سالمندی ایران، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران

^۳ استادیار، متخصص طب سالمندان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: یدالله ابوالفتحی ممتاز، گروه سالمندی، مرکز تحقیقات سالمندی ایران، دانشگاه علوم بهزیستی و

توانبخشی، تهران، ایران. ایمیل: drmomtaz@gmail.com

DOI: 10.21859/nkjms-10034

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۲۶	چکیده
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۵/۰۳	مقدمه: یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر کیفیت خدمات به سالمندی، نوع نگرش ارائه دهندگان سالمندان است. با توجه به اینکه مطالعات نشان می‌دهد نگرش افراد ممکن است تحت تأثیر جنسیت قرار گیرد، این مطالعه به منظور تعیین ارتباط بین جنسیت و نگرش دانشجویان علوم پزشکی شهر تهران نسبت به سالمندی انجام شده است.
واژگان کلیدی: سالمندی نگرش جنسیت	روش کار: مطالعه مقطعی حاضر بر روی ۳۰۴ نفر از دانشجویان علوم پزشکی شهر تهران که به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله انتخاب شده بودند، در سال ۱۳۹۶ انجام شد. پرسشنامه کوگان (KAOP) جهت اندازه‌گیری نگرش دانشجویان نسبت به سالمندی استفاده شد. نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۳ جهت توصیف و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های میانگین، انحراف معیار و فراوانی استفاده و از آزمون‌های آماری تی مستقل و ANOVA هم بکار برده شد.
	یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار سن شرکت کنندگان و نگرش به سالمندی به ترتیب برابر با $21/77 \pm 3/37$ و $13/21 \pm 127/47$ بود. نتایج حاصل از آزمون تی مستقل نشان داد که تفاوت معنا داری بین دانشجویان دختر و پسر رشته بهداشت $P = 0/02$ ، $t(71) =$ و پرستاری $P = 0/041$ ، $t(98) = -2/07$ وجود داشت. آزمون تی مستقل دیگری نشان داد تفاوت معنی داری بین دانشجویان دختر و پسر رشته پزشکی $P = 0/137$ ، $t(129) = 1/39$ نسبت به سالمندی وجود نداشت.
	نتیجه‌گیری: یافته‌های حاصل از این پژوهش می‌تواند به مسئولین آموزش پزشکی و دست‌اندرکاران ارائه خدمات بهداشتی-درمانی جهت برنامه‌ریزی و تربیت نیروی‌های انسانی مورد نیاز خدمات سلامت مرتبط با سالمندان کمک نماید.

مقدمه

سالم بودن سالمندان، از اولویت‌های کاری سیاست‌گذاران حوزه سلامت قرار بگیرد. لذا متعاقباً به توضیح و اهمیت نگرش افراد در راستای ارائه خدمات سلامت به سالمندان پرداخته می‌شود. یک از ارکان اساسی در ارائه خدمات با کیفیت به سالمندان و کارکنان علوم پزشکی هستند، که با دانش و مهارت‌های علوم پزشکی می‌توانند اثربخشی، کارایی و تناسب مراقبت‌هایی که به سالمندان ارائه می‌شوند را بهبود بخشند [۴، ۵]. مراقبت و ارائه خدمات به سالمندان ممکن است تحت تأثیر عوامل متعددی قرار گیرد که یکی از آنها، نگرش افراد به سالمندی است [۶]. نگرش عبارت است از ترکیبی از باورها و هیجان‌هایی که شخص را پیشاپیش آماده می‌کند تا به دیگران، اشیا و گروه‌های مختلف به شیوه مثبت یا منفی نگاه کند و از طرفی پیش بینی یا هدایت رفتارهای آینده فرد را بر عهده می‌گیرد [۷]. نگرش نسبت به مراقبت از سالمندان از مسائل تعیین‌کننده‌ای است که بر روند سلامتی و میزان رضایت مندی سالمندان تأثیر می‌گذارد [۸]. در همین رابطه مطالعات زیادی انجام شده است که بر اساس آنها بعضی از دانشجویان نگرش مثبت و یا منفی نسبت به سالمندی داشتند. در

انسان‌شناسان و جامعه‌شناسان سالمند شدن جمعیت را مهم‌ترین پدیده عصر حاضر می‌دانند. این پدیده اجتناب‌ناپذیر در طول زندگی تمامی انسان‌ها رخ می‌دهد و از عوامل ایجادکننده این پدیده می‌توان به پیشرفت‌هایی در بهبود تغذیه، کنترل بیماری‌های عفونی، افزایش امید به زندگی و کاهش میزان مرگ و میر اشاره کرد [۱]. بر اساس گزارشات سازمان جهانی بهداشت تا سال ۲۰۲۵ جمعیت افراد ۶۵ سال و بالاتر به بیش از ۸۰۰ میلیون نفر خواهد رسید؛ نکته در خور تأمل این است که سهم کشورهای در حال توسعه از این جمعیت سالمندی حدود ۷۰ درصد خواهد بود [۲]. در گزارشی دیگر از این سازمان در سال ۲۰۱۵، در حدود ۱۰ درصد از جمعیت کشور ایران را جمعیت بالاتر از ۶۰ سال تشکیل می‌دهند؛ این درحالی است که این مقدار تنها در طی ۳۵ سال آینده به ۳۳ درصد جمعیت افزایش خواهد یافت [۳]. طبق آمارهای مذکور، این افزایش چشم‌گیر جمعیت سالمندان ابعاد مختلفی از جامعه را دربرمی‌گیرد و چالش‌هایی را فرا روی سیاست‌گذاران عرصه بهداشتی و درمانی قرار خواهد داد، یکی از این چالش‌ها حفظ کیفیت زندگی مطلوب سالمندان است، که می‌بایست حفظ سال‌های

شد دیدگاه خود را نسبت به سالمندی بیان کنند؛ که نهایتاً زنان درمقایسه با مردان نگرش مثبت‌تری نسبت به سالمندی داشتند [۲۲]. با این حال در مطالعات حوزه سالمندشناسی، جنسیت به طور گسترده‌ای نادیده گرفته شده است [۲۳].

بررسی ارتباط بین نگرش و جنسیت دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی در مورد سالمندان، اطلاعات مفیدی را جهت برنامه ریزی در مورد دانش آموختگان رشته سالمندی را فراهم می‌کند. با توجه به اینکه پژوهش‌های کمی در سطح جهان و در کشور ما هم هنوز انجام نشده، بر آن شدیم مطالعه‌ای جهت بررسی ارتباط بین نگرش و جنسیت دانشجویان نسبت به پدیده سالمندی انجام دهیم.

روش کار

در این مطالعه مقطعی ۳۰۴ نفر دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران و ایران در سه رشته پزشکی، بهداشت و پرستاری در سال ۱۳۹۶ به طور تصادفی چند مرحله‌ای (Multi Stage Proportional Random Sampling) انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده‌ها شامل دو قسمت بود؛ که بخش اول آن شامل مواردی از جمله رشته تحصیلی، سال تحصیلی، رضایت مندی از رشته تحصیلی، سن، جنسیت، وضعیت تأهل، سن پدر و مادر، زندگی کردن پدر بزرگ و مادر بزرگ با شما، تجربه کار با بیماران سالمند، تجربه کار داوطلبانه با سالمند، کار پژوهشی در حوزه سالمندی، گذراندن دروس تخصصی در زمینه سالمندی، شرکت در کنفرانس‌های سالمندی، شرکت در کارگاه‌های آموزشی مسائل سالمندی، بازدید از مراکز توانبخشی سالمندی، بازدید از مراکز نگهداری سالمندی، سابقه مراقبت پدر بزرگ یا مادر بزرگ در کودکی بود.

بخش دوم پرسشنامه، ابزار (KAOP: Kogan's Attitude Towards Old People) جهت بررسی نگرش به سالمندان بود. این پرسشنامه متشکل از ۳۴ گویه مرتبط با سالمندان است که ۱۷ گویه آن منعکس کننده نگرش منفی و ۱۷ گویه دیگر بیانگر نگرش مثبت به سالمندان است. این مقیاس با پاسخ‌های لیکرتی ۶ گزینه‌ای به صورت بسیار موافق (۶)، موافق (۵)، کمی موافق (۴)، کمی مخالف (۳)، مخالف (۲) و بسیار مخالف (۱) طراحی شده است. نمرات بالاتر نشان دهنده نگرش مثبت‌تر به سالمندی است [۲۴]. در ایران نیز این پرسشنامه KAOP توسط رژه و همکارانش ترجمه و روایی سنجی گردیده و ثبات درونی آن اندازه‌گیری شده است [۲۵]. این مقیاس به عنوان یک ابزار معتبر و پایا برای سنجش نگرش افراد نسبت به سالمندان شناخته شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای عبارات مثبت ۰/۸۶ و برای عبارات منفی ۰/۸۵ گزارش شده است و ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس در مطالعات از ۰/۷۹ تا ۰/۸۷ متغیر می‌باشد.

جمع آوری داده‌ها توسط دانشجویان رشته سلامت سالمندی که آموزش‌های لازم را جهت انجام پرسشگری دیده بودند، صورت گرفته است و هدف از انجام مطالعه و روش کار به دانشجویان شرکت کننده توضیح داده شد. هم چنین تمام پرسشنامه‌ها بدون نام و از افراد شرکت کننده نیز رضایت آگاهانه گرفته شده است و در خصوص محرمانه بودن اطلاعات و جنبه‌های اخلاقی آن به دانشجویان اطمینان خاطر داده شد. داده‌ها در محیط نرم افزاری SPSS نسخه ۲۳ با آزمون آماری تی مستقل و ANOVA مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و در تمامی

صورتی که نگرش‌ها نسبت به مراقبت از بیمار سالمند منفی باشد در کیفیت، نوع مراقبت، مدت بستری، میزان مرگ و میر، ترک کار و انگیزه فرد به ادامه روند درمان تأثیرات سوئی خواهد گذاشت [۵، ۹، ۱۰] و نکته مهم در نوع نگرش به سالمندی این است که تحقیقات جدید نشان داده است نگرش مثبت، حتی می‌تواند احتمال ابتلا به بیماری‌هایی مانند زوال عقل (Dementia) را در سالمندان کاهش دهد [۱۱، ۱۲] و از طرفی نگرش‌های منفی موجب عدم مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها، عدم تکریم به سالمند، کاهش عزت نفس و رفتارهای توهین آمیز به افراد سالمند می‌شود [۱۳].

بنابراین، با شناخت فاکتورهای تأثیر گذار بر نگرش نسبت به سالمندی می‌تواند اطلاعاتی جهت بهبود نگرش بدست آورد. یکی از این فاکتورهای تأثیر گذار در نگرش به عقیده بسیاری از جامعه‌شناسان جنسیت است، که شاید ویژگی مهمی باشد که به طور اساسی تعیین کننده ادراکات، نگرش‌ها و رفتارها و منزلت فرد در جامعه بود و نیز به شدت تحت تأثیر یادگیری اجتماعی و فرهنگی شکل می‌گیرد [۱۴]. هم چنین جنسیت را می‌توان به عنوان الگوی پیچیده و متفاوتی از نقش‌ها، مسئولیت‌ها، هنجارها، ارزش‌ها، آزادی‌ها و محدودیت‌هایی که به معنای "مردانه" و "زنانه" در طول زندگی در نظر گرفته می‌شود. به عنوان مثال عوامل اجتماعی و بهداشتی، آموزش ضعیف، دسترسی کمتر به تغذیه مناسب، بهداشت و خدمات اجتماعی، مالکیت و بازار کار همگی از معایب وارده بر زنان در مقایسه با مردان در طول عمرشان است. بدون شک چگونگی نگرش و طرز تلقی نسبت به زنان به جامعه، تمامی کنش‌ها، فرآیندها و ساختارهای اجتماعی را در سطح خرد و کلان دست خوش تغییر قرار می‌دهد [۱۵].

برای توضیح تفاوت‌های جنسیتی در مراقبت از افراد، استدلال ما این است که هنجارهای حاکم بر کمک در نقش‌های جنسیتی زن و مرد کاملاً متفاوت است. بسیاری از دانشمندان فمینیستی اذعان دارند که زنان، نیازهای سایر اعضای خانواده را نسبت به نیازهای خود مقدم می‌دانند [۱۶] که گیلیگان (۱۹۸۲) این موضوع را به عنوان گرایش زنان به مراقبت و مسئولیت‌پذیری شناخته است. علاوه بر این، تعدادی از محققان ادعا می‌کنند که زنان نسبت به مردان از حس عاطفه، هم نوع دوستی و هم دلی بیشتری برخوردارند [۱۷، ۱۸].

نقش جنسیتی زنان نشان می‌دهد که این افراد تنها برخی افراد خاص را مراقبت می‌کنند و انتظار می‌رود زنان در مقایسه با مردان به نیازهای شخصی و عاطفی دیگران احترام بگذارند. از طرفی تقاضای ارائه خدمات مراقبتی از سوی خانواده‌ها به علت روابط دوستی و آشنایی‌های خانوادگی، به زنان بیشتر است. اما نقش‌های جنسیتی مردان به رفتارهای قهرمانانه بیشتر تمایل دارند و این نوع نگرش‌ها در محیط‌های مراقبتی غیر معمول است [۱۹، ۲۰]. در نهایت چنین تفاوت‌های جنسیتی در مراقبت از افراد می‌تواند، یک مسئله کلیدی در برنامه ریزی مراقبت از افراد سالمند بشمار آید. در ارتباط بین نگرش و جنسیت هم بررسی‌های صورت گرفته، که مطالعه مقطعی استبرگ در سوئد با هدف بررسی ارتباط بین تفاوت‌های جنسیتی در نگرش، دانش و رفتارهای مربوط به سلامت بهداشت دهان و دندان نشان داد که بین جنسیت و نگرش ارتباط وجود دارد چرا که زنان علاقه بیشتری به مراقبت‌های بهداشتی دهان و دندان خود داشتند [۲۱] و مطالعه ساراه که در کلمبیا انجام شد و در آن افراد ۲۱-۸۵ ساله شرکت کردند و از آنها خواسته

۱۳/۲۱ ± ۱۲۷/۴۷ بود. از نظر جنسیتی ۳۶/۵ درصد از دانشجویان زن و مابقی مرد بودند و بیشترین فراوانی رشته تحصیلی افراد شرکت کننده مربوط به رشته پزشکی ۴۳ درصد، که حدود ۳۷ درصد هم به اندازه زیادی از رشته تحصیلی خود رضایت داشتند و از نظر میزان تأهل ۸۷/۲ درصد دانشجویان مجرد در این مطالعه شرکت کردند (جدول ۱).

آزمون‌ها سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. هم چنین جهت توصیف داده‌ها هم از شاخص‌های میانگین، انحراف معیار و فراوانی نیز استفاده گردید.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان شرکت کننده در مطالعه حاضر برابر با ۳/۳۷ ± ۲۱/۷۷، میانگین و انحراف معیار نگرش به سالمندی

جدول ۱: توصیف مشخصات دموگرافیک واحدهای پژوهش

متغیرها	فراوانی (درصد)
رشته تحصیلی	
پزشکی	۱۳۱ (۴۴/۱)
بهداشت	۷۳ (۲۴/۰)
پرستاری	۱۰۰ (۳۲/۹)
مقطع تحصیلی	
دکترای تخصصی	۵ (۱/۶)
PhD	۲ (۰/۷)
دکترای عمومی	۱۲۰ (۳۹/۵)
کارشناسی ارشد	۳۵ (۱۱/۵)
کارشناسی	۱۴۱ (۴۶/۴)
رضایت مندی از رشته خود	
خیلی زیاد	۵۹ (۱۹/۴)
زیاد	۱۱۴ (۳۷/۵)
تا اندازه‌ای	۸۸ (۲۸/۹)
کم	۲۴ (۷/۹)
خیلی کم	۸ (۲/۶)
اصلاً راضی نیستم	۱۱ (۳/۶)
جنسیت	
زن	۱۱۱ (۳۶/۵)
مرد	۱۹۳ (۶۳/۵)
تأهل	
مجرد	۲۶۵ (۸۷/۲)
متأهل	۳۵ (۱۱/۵)
سایر	۴ (۱/۳)

پرستاری به طور معنی داری نگرش مثبت‌تری نسبت به سالمندی داشتند (جدول ۳).

نتایج یک آزمون one - way ANOVA جهت مقایسه سه دانشگاه در میزان نگرش دانشجویان به سالمندی نشان داد که تفاوت معنا داری بین دانشگاه علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران وجود دارد ($F(2/301) = 6/40, P > 0/01$) که دانشگاه شهید بهشتی نسبت به دانشگاه‌های تهران و ایران بالاتر بود اما تفاوت معنا داری بین دانشگاه‌های تهران و ایران مشاهده نشد، هم چنین بر حسب رشته تحصیلی هم در میزان نگرش نسبت به سالمندی تفاوت معناداری بین رشته‌های پزشکی، پرستاری و بهداشت وجود نداشت ($P = 0/180$). $F(2/301) = 1/72$ (جدول ۴).

بحث

این مطالعه با هدف بررسی ارتباط بین جنسیت و نگرش نسبت به سالمندان در دانشجویان رشته‌های پزشکی، بهداشت و پرستاری در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران و ایران انجام شده است.

از مهم‌ترین یافته‌های مربوط به سالمندی که می‌توان به آن اشاره کرد این است که تقریباً ۴۵ درصد از نمونه‌های این مطالعه از افراد سالمند مراقبت می‌کردند و ۲۵ درصد از آنها تجربه کار با بیماران سالمند را داشتند و تنها ۲۰ درصد از دانشجویان سابقه پژوهش در زمینه سالمندی را دارا بودند.

۳۱ درصد از دانشجویان واحدهای درسی مربوط به سالمندی را گذرانیده بودند و ۲۴ درصد از آنها هم سابقه بازدید از مراکز توانبخشی سالمندان را داشتند. حدود ۹۰ درصد از دانشجویان تا به حال در گارگاه‌های آموزش مسائل سالمندی شرکت نکرده بودند، تنها ۱۴ درصد از آنها کار داوطلبانه با سالمندان را انجام داده‌اند.

سایر اطلاعات در جدول مربوطه نشان داده شده است (جدول ۲). نتایج حاصل از آزمون تی مستقل نشان داد، تفاوتی بین زنان و مردان ($P = 0/137$)، $P = 1/39$ ($t(129) = 0/24$) در نگرش نسبت به سالمندی در دانشجویان پزشکی وجود ندارد، اما در دانشجویان بهداشت ($P = 0/02$)، $P = 3/24$ = تفاوت معنا داری بین جنسیت و نگرش به سالمندی وجود داشت، در دانشجویان پرستاری ($P = 0/41$)، $P = 2/07$ ($t(98) = 0/98$) تفاوت معناداری بین زنان و مردان وجود دارد بطوری که مردان در گروه

یکی از ارکان اصلی در ارائه خدمات بهداشتی درمانی، وجود نگرش مثبت نسبت به دریافت کنندگان خدمات می‌باشد [۶، ۲۶].

جدول ۲: توصیف متغیرهای مربوط به سالمندی

گروه بندی	فراوانی (درصد)
سن پدر ۶۰ سال و بالاتر	
بلی	۵۹ (۱۹/۴)
خیر	۲۴۳ (۷۹/۹)
سن مادر ۶۰ سال و بالاتر	
بلی	۲۸ (۹/۲)
خیر	۲۷۶ (۹۰/۸)
سابقه زندگی با فرد سالمند	
بلی	۳۳ (۱۰/۹)
خیر	۲۷۱ (۸۹/۱)
تجربه کار با بیماران سالمند	
بلی	۷۷ (۲۵/۳)
خیر	۲۲۷ (۷۴/۷)
تجربه کار داوطلبانه با سالمندان	
بلی	۴۳ (۱۴/۱)
خیر	۲۶۱ (۸۵/۹)
کار پژوهشی در حوزه سالمندی	
بلی	۲۰ (۶/۶)
خیر	۲۸۴ (۹۳/۴)
گذراندن درس‌های تخصصی در زمینه سالمندی	
بلی	۶۷ (۲۲)
خیر	۲۳۷ (۷۸)
شرکت در کنفرانس‌های سالمندی	
بلی	۳۱ (۱۰/۲)
خیر	۲۷۳ (۸۹/۸)
شرکت در کارگاه‌های آموزشی مسائل سالمندی	
بلی	۳۲ (۱۰)
خیر	۲۷۲ (۹۰)
بازدید از مراکز توانبخشی سالمندان	
بلی	۷۴ (۲۴/۳)
خیر	۲۳۰ (۷۵/۷)
بازدید از مراکز نگهداری از سالمندان	
بلی	۸۱ (۲۶/۶)
خیر	۲۲۳ (۷۳/۴)
مراقبت پدر بزرگ/مادر بزرگ از شما در دوران کودکی	
بلی	۱۳۶ (۴۴/۷)
خیر	۱۶۸ (۵۵/۳)

جدول ۳: وضعیت نگرش نسبت به سالمندان در دانشجویان رشته‌های پزشکی، بهداشت و پرستاری

رشته	تعداد	میانگین \pm انحراف معیار
پزشکی		
مردان	۸۷	۱۲۴/۸ \pm ۱۳/۱۴
زنان	۴۴	۱۲۸/۱۸ \pm ۱۳/۷۱
بهداشت		
مردان	۳۷	۱۲۳/۸۹ \pm ۱۰/۱۵
زنان	۳۶	۱۳۲/۱۱ \pm ۱۱/۴۶
پرستاری		
مردان	۶۹	۱۲۴/۸۷ \pm ۱۳/۰۴
زنان	۳۱	۱۲۴/۸۷ \pm ۱۴/۳۴

نشان داد که پزشکان مرد نگرش مثبت تری نسبت به زنان دارند [۲۷] و در مطالعه وانگ [۲۸] و بین [۲۹] پزشکان زن نگرش مثبت تری نسبت به سالمندی داشتند [۳۰، ۳۱].

نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد در دانشجویان دختر و پسر رشته‌های پزشکی، پرستاری و بهداشت سه الگوی نگرشی نسبت به سالمندان وجود داشت که در رشته پزشکی تفاوتی بین زنان و مردان وجود نداشت اما نتایج مطالعه آسایش و همکارانش (۱۳۹۳) در گلستان

جدول ۴: وضعیت نگرش نسبت به سالمندی بر حسب دانشگاه و رشته تحصیلی

طبقه	تعداد	میانگین \pm انحراف معیار	F	مقدار احتمال
دانشگاه			۶/۴۰	۰/۰۰۲
بهشتی	۸۰	۱۳۱ \pm ۱۱		
تهران	۱۲۳	۱۲۶ \pm ۱۳		
ایران	۱۰۱	۱۲۵ \pm ۱۳		
رشته تحصیلی			۱/۷۲	۰/۱۸۰
پزشکی	۱۳۱	۱۲۵/۹۴ \pm ۱۳/۳۸		
پرستاری	۱۰۰	۱۲۹/۱۳ \pm ۱۴/۰۳		
بهداشت	۷۳	۱۲۷/۹۵ \pm ۱۱/۵		

منجر به استرس و فرسودگی شغلی می‌شود [۴۰] که می‌توان با آموزش‌های تخصصی به افراد مراقب کننده، از به خطر افتادن کیفیت خدمات ارائه شده جلوگیری کرد.

از محدودیت‌های این پژوهش هم می‌توان عدم وجود رشته‌هایی مانند روانشناسی، توانبخشی و علوم اجتماعی اشاره کرد. هم چنین پیشنهاد می‌گردد، با توجه به تنوع فرهنگی در کشور ایران انجام این مطالعه در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور با حجم نمونه بزرگ‌تر می‌تواند به تکمیل یافته‌های مطالعه فعلی کمک کند.

نتیجه گیری

مسئولین آموزش پزشکی و دست اندرکاران ارائه خدمات بهداشتی و درمانی جهت برنامه ریزی و تربیت نیروی‌های انسانی مورد نیاز خدمات سلامتی مربوط به سالمندان می‌بایست این نوع نگرش را دانشجویان دختر و پسر در نظر داشته باشند.

با توجه به سه الگوی نگرشی در دانشجویان، برای ایجاد نگرش مثبت‌تر به سالمندان در حال حاضر می‌بایست اولویت‌های آموزشی و مداخله‌ای خود را در دانشجویانی که دارای نگرش منفی تری اند، قرار دهیم و آن دسته از دانشجویانی که نگرش مثبت تری دارند آنها را حفظ و تقویت کنیم.

در بیشتر موارد این مسئله مهم در سیستم‌های آموزش پزشکی مورد غفلت سیاست گذاران این عرصه واقع شده است و به نظر می‌رسد که با توجه با افزایش جمعیت سالمندان کشور، پرورش نگرش مثبت به سالمندی در دانشجویان موجب بهبود رفتارهای حرفه‌ای متولیان امر سلامت سالمندان بشود که این خود ارتقاء کیفیت مراقبت‌های بهداشتی درمانی را به همراه دارد.

هم چنین اضافه شدن دروس مربوط به سالمندشناسی در واحدهای درسی دانشجویان علوم پزشکی، برگزاری همایش‌های سالمندی در سراسر کشور، استفاده از رسانه‌های جمعی، آموزش و پرورش، طراحی پوستر و مطالب آموزشی در محیط‌های بهداشتی _ درمانی در راستای تکثیر سالمندان از جمله فعالیت‌هایی است که می‌تواند موجب نگرش مناسب‌تری به افراد سالمند شود.

در دانشجویان پرستاری بنابر یافته‌های مطالعه حاضر، دانشجویان پسر به طور معنی داری نگرش مثبت تری نسبت به سالمندی داشتند که با یافته‌های مطالعه منصور [۳۲] هم سو بود و از طرفی مطالعه سودرهمن (Söderhamn) در پرستاران سوئدی هم نشان داد که احساسات نسبت به افراد سالمند با تجربه کاری، سن کمتر از ۲۵ سال و جنسیت (مرد) ارتباط دارد [۳۳] و در مطالعه لوول (Lovell) نشان داد که دانشجویان پرستاری نگرش منفی به سالمندی دارند که این نگرش منفی می‌توانست توسط باورهای شخصی و تجربه یا مشاهدات فردی در محیط‌های درمانی بوجود آید [۳۴].

در دانشجویان بهداشتی طبق مطالعه ما، ارتباط معنی داری بین جنسیت و نگرش نسبت به سالمندی وجود داشت که با نتایج مطالعه قربانی [۳۵] و توران [۳۶] هم سو بود. با این حال در بعضی از مطالعات هم ارتباطی بین جنسیت و نگرش به سالمندی دیده نشد [۳۳، ۳۷، ۳۸].

در ارتباط با نوع نگرش به سالمندی در دانشجویان پرستاری در مقایسه با دانشجویان بهداشتی ممکن است دانشجویان پرستاری به علت گذارندن واحد درسی، کارآموزی در مراکز نگهداری سالمندی و آشنایی کامل‌تر با شرایط مراقبتی سالمندان به این افراد نگرش مثبت تری پیدا کنند و هم چنین مطالعات هم نشان داده است که در بعضی از موارد مربیان دانشجویان پرستاری رفتاری مثبت و با علاقه نسبت به سالمندی از خود نشان می‌دهند که این خود می‌تواند دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهند و موجب تقویت نگرش مثبت در آنها شوند [۳۹] که این امر باید در مربیان آموزشی دانشجویان بهداشت هم در نظر گرفته شود.

باتوجه به متغیرهای مربوط به سالمندی، دانشجویان در زمینه‌های پژوهشی و شرکت در همایش‌ها و کارگاه‌ها در حیطه سالمندی در وضعیت نامطلوبی قرار داشتند که می‌بایست مدیران آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی با برنامه ریزی‌هایی موجب تغییر در این نوع نگرش به سالمندی شوند.

در ارتباط بین نگرش و مراقبت از سالمندان تقریباً نیمی از دانشجویان شرکت کننده سابقه زندگی، تجربه کار و مراقبت از افراد سالمند را داشتند، که یافته‌های مطالعه فروزنده و همکارانش هم نشان دادند که مراقبت از افراد سالمند در صورت نداشتن اطلاعات کافی در دراز مدت

سیاسگزاری

علوم بهزیستی و توانبخشی انجام شده است. در پایان از همکاری تمامی دانشجویان رشته‌های پزشکی، بهداشت، پرستاری و سلامت سالمندی که در این پژوهش ما را یاری کردند، صمیمانه تشکر می‌نماییم.

این مطالعه بر اساس یافته حاصل از طرح تحقیقاتی به شماره ۱۴۷۳ با عنوان " تمایل به کار با سالمندان و عوامل مرتبط با آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران ۱۳۹۶" در دانشگاه

References

1. Qeysrayan A. [Survey of social, economic dimensions of aging phenomenon in Iran]. *J Populat.* 2009;69(70):1-28.
2. Taheri Tanjani P, Azadbakht M. [Psychometric properties of the Persian version of the activities of daily living scale and instrumental activities of daily living scale in elderly]. *J Mazandaran Univ Med Sci* 2016;25(132):103-12.
3. WHO. World report on ageing and health. Geneva: World Health Organization, 2015.
4. Lambrinou E, Sourtzi P, Kalokerinou A, Lemonidou C. Attitudes and knowledge of the Greek nursing students towards older people. *Nurse Educ Today.* 2009;29(6):617-22. doi: 10.1016/j.nedt.2009.01.011 pmid: 19243864
5. Tootoonchi P. Frequency of chronic diseases and some disabled elderly characteristics and associated factors inability in elderly covered by the Imam Khomeini Charity Committee. *Payesh Health Monit* 2004;3(3):219-25.
6. McKinlay A, Cowan S. Student nurses' attitudes towards working with older patients. *J Adv Nurs.* 2003;43(3):298-309. pmid: 12859789
7. Di Martino P, Zan R. 'Me and maths': towards a definition of attitude grounded on students' narratives. *J Math Teach Educ* 2009;13(1):27-48. doi: 10.1007/s10857-009-9134-z
8. Courtney M, Tong S, Walsh A. Acute-care nurses' attitudes towards older patients: a literature review. *Int J Nurs Pract.* 2000;6(2):62-9. pmid: 11111490
9. Eliopoulos C. Gerontological nursing: Lippincott Williams & Wilkins; 2013.
10. Herdman E. Challenging the discourses of nursing ageism. *Int J Nurs Stud.* 2002;39(1):105-14. pmid: 11722839
11. Levy BR, Slade MD, Pietrzak RH, Ferrucci L. Positive age beliefs protect against dementia even among elders with high-risk gene. *PLoS One.* 2018;13(2):e0191004. doi: 10.1371/journal.pone.0191004 pmid: 29414991
12. Kada S, Nygaard HA, Mukesh BN, Geitung JT. Staff attitudes towards institutionalised dementia residents. *J Clin Nurs.* 2009;18(16):2383-92. doi: 10.1111/j.1365-2702.2009.02791.x pmid: 19583668
13. Minichiello V, Browne JAN, Kendig HAL. Perceptions and consequences of ageism: views of older people. *Age Soc* 2000;20(3):253-78. doi: 10.1017/s0144686x99007710
14. Riahi M. The impacts of social factors on the acceptance rate of gender-related stereotypes. *Woman Dev Pol.* 2007;5(1):109-36.
15. Venn S, Davidson K, Arber S. Gender and Aging. *Handbook of Sociology of Aging*: Springer; 2011. p. 71-81.
16. Brigham JC, Richardson CB. Race, Sex, and Helping in the Marketplace. *J Appl Soc Psychol* 1979;9(4):314-22. doi: 10.1111/j.1559-1816.1979.tb00805.x
17. Cohen. Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences: Routledge; 2013.
18. Deaux K. The behavior of women and men. Monterey, CA: Wadsworth Pub Co; 1976.
19. Bem SL. On the utility of alternative procedures for assessing psychological androgyny. *J Consult Clin Psychol.* 1977;45(2):196.
20. Eagly AH, Crowley M. Gender and helping behavior: A meta-analytic review of the social psychological literature. *Psychol Bull.* 1986;100(3):283-308. doi: 10.1037/0033-2909.100.3.283
21. Ostberg AL, Halling A, Lindblad U. Gender differences in knowledge, attitude, behavior and perceived oral health among adolescents. *Acta Odontol Scand.* 1999;57(4):231-6. pmid: 10540935
22. Laditka SB, Fischer M, Laditka JN, Segal DR. Attitudes About Aging and Gender among Young, Middle Age, and Older College-Based Students. *Educ Gerontol* 2004;30(5):403-21. doi: 10.1080/03601270490433602
23. Fry PS, Debats DL. Sources of life strengths as predictors of late-life mortality and survivorship. *Int J Aging Hum Dev.* 2006;62(4):303-34. doi: 10.2190/3VAT-D77G-VCNQ-6T61 pmid: 16739467
24. Engström G, Fagerberg I. Attitudes towards older people among Swedish health care students and health care professionals working in elder care. *Nurs Rep.* 2011;1(1):2. doi: 10.4081/nursrep.2011.e2
25. Rejeh N, Heravi-Karimooi M, Montazeri A, Foroughan M, Vaismoradi M. Psychometric properties of the Iranian version of the Kogan's Attitudes Toward Older People Scale. *Jpn J Nurs Sci.* 2012;9(2):216-22. doi: 10.1111/j.1742-7924.2012.00204.x pmid: 23181890
26. Jacelon CS. Attitudes and behaviors of hospital staff toward elders in an acute care setting. *Appl Nurs Res.* 2002;15(4):227-34. doi: 10.1053/apnr.2002.35958 pmid: 12444581
27. Asayesh H, Qorbani M, Parvaresh Masoud M, Rahmani Anarki H, Ansari H, Mansourian M, et al. General practitioner attitude toward elders: using Kogan's attitudes questionnaire. *Iran J Diabetes Metab.* 2014;13(6):479-86.
28. Wang CC, Liao WC, Kao MC, Chen YJ, Lee MC, Lee MF, et al. Taiwanese medical and nursing student interest levels in and attitudes towards geriatrics. *Ann Acad Med Singapore.* 2009;38(3):230-6. pmid: 19347077
29. Cheong SK, Wong TY, Koh GC. Attitudes towards the elderly among Singapore medical students. *Ann Acad Med Singapore.* 2009;38(10):857-61. pmid: 19890576
30. Yen CH, Liao WC, Chen YR, Kao MC, Lee MC, Wang CC. A Chinese version of Kogan's Attitude Toward Older People Scale: reliability and validity assessment. *Int J Nurs Stud.* 2009;46(1):37-43. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2008.05.004 pmid: 18701105
31. Peake MD, Thompson S, Lowe D, Pearson MG, Participating C. Ageism in the management of lung cancer. *Age Ageing.* 2003;32(2):171-7. pmid: 12615560
32. Arani MM, Aazami S, Azami M, Borji M. Assessing attitudes toward elderly among nurses working in the city of Ilam. *Int J Nurs Sci* 2017;4(3):311-3.
33. Soderhamn O, Lindencrona C, Gustavsson SM. Attitudes toward older people among nursing students and registered nurses in Sweden. *Nurse Educ Today.* 2001;21(3):225-9. doi: 10.1054/nedt.2000.0546 pmid: 11322814
34. Lovell M. Caring for the elderly: changing perceptions and attitudes. *J Vasc Nurs.* 2006;24(1):22-6. doi: 10.1016/j.jvn.2005.11.001 pmid: 16504848
35. Qorbani Q, Parvaresh Masoud A, Soleimani H. The survey of health attitude toward elders among care providers. *Iran J Diabetes Metab.* 2017;16(4):201-8.
36. Turan E, Yanardag M, Metintas S. Attitudes of students of health sciences towards the older persons. *Nurse Educ Today.* 2016;36:53-7. doi: 10.1016/j.nedt.2015.07.011 pmid: 26239278
37. Doherty M, Mitchell EA, O'Neill S. Attitudes of Healthcare Workers towards Older People in a Rural Population: A Survey Using the Kogan Scale. *Nurs Res Pract.* 2011;2011:352627. doi: 10.1155/2011/352627 pmid: 21994823
38. Lui NL, Wong CH. Junior doctors' attitudes towards older adults and its correlates in a tertiary-care public hospital. *Ann Acad Med Singapore.* 2009;38(2):125-9. pmid: 19271039
39. Cozort RW. Student nurses' attitudes regarding older adults: Strategies for fostering improvement through academia.

- Teach Learn Nurs 2008;3(1):21-5. doi:
[10.1016/j.teln.2007.07.013](https://doi.org/10.1016/j.teln.2007.07.013)
40. Frouzandeh S, Foroughan M, Hosseini A, Farhadi A, Biglarian A. The Relationship of Nursing Home Caregivers'

Awareness and Attitude Towards Elderlies with their Job.
North Khorasan Univ Med Sci J. 2015;9(3):445-52.